

Резюмета на научните трудове на доц. д-р Албена Димитрова Василева-Йорданова, представени за участие в конкурса за професор по 2.1. филология (френско езикознание), обявен от Софийския университет „Св. Климент Охридски” в ДВ, бр. 16 от 24.02.2012 г.

За участие в конкурса за професор по 2.1. филология (френско езикознание) са представени осем публикувани труда от цялата научна продукция, чийто приносен характер е изведен в отделна справка. Сред представените трудове основен е публикуваният монографичен труд. Нито един от осемте труда не е включван за участие в други конкурси: за придобиване на образователната и научната степен „доктор”, на научната степен „доктор на науките” и за заемане на академичната длъжност „доцент”.

1. Обидното слово в българския и във френския език. София, Университетско издателство „Св. Климент Охридски”, 2012, 292 с. ISBN 978-954-07-3337-1

Монографията, написана на български език, проучва механизма на обидата чрез словото в перспективата на интердисциплинарно обвързване в обща платформа на различни теоретични модели и подходи (семантични, семиотични, прагматични, структурологични, психо-социопрагматични). Българският и френският език са използвани като инструменти за осмисляне на обидата в човека и обидата към човека в контекста на обществените нагласи.

Монографията съдържа три части. Те са осите, около които, в различни пропорции и поетапно, се разгръща изследването: *обида и обидно слово; обектите на обидното слово и структурите на обидното слово.*

Решени са следните задачи: проучени тълкувания на понятието „обида” от различни гледни точки; изведени модалности, които регулират отношенията между обиждащи, обиждани и трети участници – присъстващи/наблюдатели; изяснено взаимодействие на обидното слово и словото на агресията, словото на омразата, свободното слово; установени български и френскоезични изследователски подходи към обидното слово; класификация на обектите на обидното слово; систематизиране на формалните прояви на обидното слово.

Корпусът на изследването включва: езикови данни от електронни ресурси (българска и френскоезична електронна преса, мрежово говорене/писане в български и френскоезични форуми и блогове); устни и писмени показания за обидно слово на информатори в родна и чуждоезикова среда; регистрирано обидно слово на автентични носители на българския или френския език; автентична писмена документация в обществена среда - надписи, графити, листовки, брошури, реклами и др.; данни от български и френскоезични печатни издания и телевизия.

2. Questions de morpho-syntaxe française. Module I: Les structures phrastiques („Въпроси по френски морфосинтаксис. Модул I: Фразовите структури”). София, УК “Романистика”, 2002, 149 с. ISBN 954-90995-3-9

По своя характер теоретико-приложната разработка, написана на френски език, е помагало по френски морфосинтаксис. То се гради в дълбочина на различни

езиковедски подходи, но преди всичко е осмислено в духа на проучванията на българския езиковед професор Красимир Манчев в областта на френското езикознание. Помагалото е в тясна връзка с теоретичните принципи, терминологичния апарат и тематиката, залегнали в монографията на Манчев в съавторство с Асен Чаушев и Албена Василева: *Traité de morpho-syntaxe française (Трактат по френски морфосинтаксис)*. София, „Наука и изкуство”, 1986, и в първия том на съчинението на Манчев *Linguistique et sémiotique (Лингвистика и семиотика)*. София, Университетско издателство „Св. Климент Охридски”, 1998.

Авторката, която е титуляр на лекционния курс към задължителната дисциплина „Морфосинтаксис 1-ва част” за образователно-квалификационна степен „бакалавър” на специалността *Френска филология* към Катедрата по Романистика на Факултета по класически и нови филологии, включва в предложението набор от ресурси за подготовката на своите студенти това помагало с модул за фразовите структури, изучавани в лекционния курс и в семинарните занятия. Чрез помагалото тя играе ролята на посредник в срещата на студентите с един езиковедски подход, който обогатява представата им за френския морфосинтаксис чрез разкриването на механизмите на изграждане на фразовите структури на съвременния френски език – от простото изречение до свързания текст.

В композиционно отношение помагалото е построено по следната схема: на студентите се предлагат като теоретични опорни точки някои разсъждения, които въвеждат в проблематиката на различните фразови структури с поглед и към семантичния аспект на морфосинтаксиса, изразен чрез отношенията между факти. Разсъжденията, които не са абстрактни и схоластични, полезно подготвят почвата за самостоятелната работа на студентите. Работата им се изразява в извършването на поредица от разнообразни дейности, които им дават възможност да прилагат наученото в лекционния курс.

За целите на самостоятелната работа на студентите авторката на помагалото предлага отговори на поставените за изпълнение задачи. Отговорите не са наложени решения, а подсказани идеи, които студентите биха могли да приемат или да отхвърлят, но които ги насърчават в усилията им да търсят решения.

Самостоятелната работа на студентите продължава и по линия на библиографските проучвания. Предложени са библиографски данни за допълнително търсене. Предлага се също така възможност студентите да наблюдават с оглед на проучване материал, който авторката е извлякла от художествена проза, драматургични и публицистични текстове.

3. *Sur le traitement de la forme du signifié interjectionnel* („За изследването на формата на междуметното означаемо”). *Langages*, n°165, март 2007 г.: *L'Ecole guillaumienne de Bulgarie*, с.115-122. Париж, Издателство Larousse/Armand Colin.

Статията се вписва в поредицата изследвания на авторката върху проблематиката на междуметията във френския език. В тези изследвания се прави опит да се обгърне цялостно междуметията със задълбочено проникване в редица неразработвани или недостатъчно разработвани проблеми. Търсенето е в четири основни посоки: проучване на междуметията в семиотична перспектива; проучване на междуметното означаващо; проучване на междуметното означаемо; проучване на междуметията в прагматичен план.

Публикуваната във Франция статия е посветена на изследването на междуметното означаемо и по-специално на неговата форма. Въз основа на

осмислянето на модели, които не са прилагани за анализ на междуметието, като: оперативните механизми от теорията на Гийом, психомеханичните постановки на Моане за думата, лингвистиката на Дамурет и Пишон, авторката прави преглед на системата на езика, като въвежда критерии за обосноваване на статута на междуметието като част на речта. Чрез изградената типология с отредено място на междуметието се оборва традиционното виждане за междуметието като нещо аморфно и хетерогенно.

4. *La morphosyntaxe à domicile. L'interjection, pour vous, c'est quoi?* („Морфосинтаксис у дома. Какво е за Вас междуметието?“). Модул за дистанционно и електронно-дистанционно обучение на френски език. София, Университетско издателство „Св. Климент Охридски” - www.press-su.com, 2012, 50 с. ISBN 978-954-07-3335-7

Модулът е разработен в духа на виждането на авторката за необходимо обвързване на задълбоченото теоретично проучване с преподавателската работа. Той е част от обща морфосинтактична проблематика, която е предмет на обсъждане със студентите от специалността *Френска филология*. В този смисъл модулът има отношение към дидактическото измерение в продукцията на авторката и не прави изключение от общата методическа рамка на дидактическите ѝ разработки. Тази рамка служи като матрица за: влагане на разнообразен автентичен езиков материал; разнообразни дейности за изпълнение, при което се насърчава креативното мислене на обучаваните, както и емоционалната им интелигентност и ангажираност; поднасяне на съдържанията гъвкаво и адекватно чрез иновативни образователни средства и техники за комуникация като път към автономно обучение под ръководството на преподавател, към дистанционно и електронно-дистанционно обучение – образователни модалности, полезно допълващи традиционни форми на обучение.

В този модул, както показва заглавието, отново в центъра на изследователския интерес на авторката е проблематиката на междуметието, като тук се въвежда широк кръг въпроси, които изискват търсене на решения. Студентът може да работи в удобен за него режим, да общува с преподавателя и да участва с него в изследователския процес.

5. *Le syntagme nominal à distance. Module I: Les articles* („Номиналната синтаagma от разстояние. Модул I: Членните форми“). Модул за дистанционно и електронно-дистанционно обучение на френски език. София, Университетско издателство „Св. Климент Охридски” - www.press-su.com, 2012, 58 с. ISBN 978-954-07-3332-6

В модула се разглежда проблематика на френската номинална синтаagma. Проучването на авторката в тази област е свързано с резултати като: разработен модел за научно интерпретиране на изграждането на номиналната синтаagma в духа на постановки на оперативното езиковознание с прилагане на нови и ефикасни процедури на анализ; изчерпателно разгледана комбинаторика на номиналните детерминатори и на линейния им ред, който се регулира от концептуалния им обхват; намерено обяснение на съчетателните възможности и рестрикциите в организацията на синтагаматичните конституенти; комплексно изследване на отношението между субстанция и качество с три различни връзки на качеството със субстанцията: инхерентна, атрибутивна и модална, които регулират както смисъла, така и мястото на епитета, и чрез които е подредено многообразието от епитетични конструкции и е изяснен механизмът, който

движи подреждането на епитета спрямо номиналния център; аргументирани фразови стойности на актуализаторите с непротиворечиво използване на отношението общо / частно за всички детерминатори.

Разработката е несамоецелна и дълбоко мотивирана: тя търси и дава отговори на въпроси за осмислената полезност от лингвистичното познание, като разчупва традиционната представа за схоластичната, неатрактивна граматика.

6. *La communication professionnelle en français. Module I: A la recherche d'un emploi* („Професионалната комуникация на френски език. Модул I: В търсене на работа”). Модул за дистанционно и електронно-дистанционно обучение на френски език. София, Университетско издателство „Св. Климент Охридски” - www.press-su.com, 2012, 92 с. ISBN 978-954-07-3333-3

Модулът е замислен за дистанционно и електронно-дистанционно обучение, което предполага обмислени принципи на замисъл и на цели от гледна точка на методиката. Модулният характер на разработката позволява внасяне на иновативни съдържания с отворен характер, надграждане на информацията.

Опосредственото чрез информационните и комуникационни технологии общуване между преподавател и студент е с възможности и за включване на интерактивна мултимедия – динамична комбинация от слово, картина, звук и текст. Модулът отговаря на нуждата от обогатяване на инвентара от дидактически материали и процедури с оглед на предлагането на по-ефикасни образователни решения. Зачитат се потребностите, очакванията и исканията на обучавания, който поради житейски и/или професионални обстоятелства не може да разчита само на присъствена или редовна форма на обучение, а в същото време желае да има на разположение подходящо замислени, структурирани и изпълнени със съдържание учебни материали, за да се чувства в ситуация на автономно обучение.

Модулът позволява обвързване на теорията с практиката при езиковата подготовка на студента и го въвежда в специализирането му по френскоезична комуникация в публичното и професионалното пространство. Студентът опознава ситуации на межкултурни сходства и различия с оглед на придобиване на умения за адекватно поведение при професионалната си реализация.

Авторката, която е титуляр на лекционния курс към задължителната дисциплина „Техники на професионална комуникация” за образователно-квалификационна степен „бакалавър” на специалността *Френска филология* към Катедрата по Романистика на Факултета по класически и нови филологии, разработва този модул като приложно-прагматично помагало, от което студентът би могъл да извлича информация по отделни въпроси, за да я използва при извършване на дейности в частния или професионалния си живот. В този смисъл модулът би послужил и като наръчник за справки.

7. *La communication administrative en français. Module I: Le langage des contrats* („Административната комуникация на френски език. Модул I: Езикът на договорите”). Модул за дистанционно и електронно-дистанционно обучение на френски език. София, Университетско издателство „Св. Климент Охридски” - www.press-su.com, 2012, 65 с. ISBN 978-954-07-3334-0

Модулът е разработен в посока на търсене на отговори на въпроси, свързани с осмислянето на полезността от лингвистичното познание за общуване в публичното пространство и в професионален план чрез френския език като чужд – общ и за специфични цели.

Съдържанието на модула се опира на набор от автентични документи на френски, но и на български език, които се отнасят до физически и юридически лица. Подборът на документите е подчинен на виждането за приоритети в прагматичните измерения на комуникацията в областта на административната комуникация. Този набор от документи подлежи на обогатяване според нуждите на студента. Подреждането на документите е организирано около персонажи с измислени имена, биографии, житейски съдби, поведение и постъпки. Приликата с конкретни лица и факти е случайна, но автентичността на езиковите им и поведенчески реакции не подлежи на съмнение. Включените в модула юридически лица са с условни наименования и данни, но с автентичен референт.

Автентичните документи се подлагат на разработка, която предполага извършването на поредица от дейности. Пакетът от документи, подлагани на разработка, включва методически указания за автономни търсения.

Студентът може да сравнява резултатите от работата си с предлаганите решения на задачи и казуси. На тези решения следва да се гледа като на подходящи за стимулиране на усърдието му варианти.

В лекционния курс на задължителната дисциплина „Анализ на дискурса”, на която авторката е титуляр, този модул се вписва в посоката на обсъждане на различни дискурсивни жанрове и дискурсивни практики. Той внася допълнителна информация в обучението на студентите от образователно-квалификационната степен „бакалавър” на специалността *Френска филология* по анализ на автентична административна документация.

8. *Vers le discours culinaire et gastronomique en français* („Към словото за кулинария и гастрономия на френски език”). Модул за дистанционно и електронно-дистанционно обучение на френски език. София, Университетско издателство „Св. Климент Охридски” - www.press-su.com, 2012, 85 с. ISBN 978-954-07-3336-4

Като резултат от обвързването на научната дейност на авторката с преподавателската ѝ работа се явява и този модул за дистанционно и електронно-дистанционно обучение на френски език. Темата и проблематиката на хранителните практики, кулинарният и гастрономичен дискурс са обект на изследвания в антропологията, икономиката, историята, географията, социологията, литературата, изкуствата. Темата и проблематиката се поддават на проучвания и в областта на науките за езика. Модулът продължава линията на интердисциплинарно търсене, присъщо на авторката, при което се мобилизират постановки и подходи от областта на морфосинтаксиса, прагматиката, анализа на дискурса. Той е един от продуктите на разсъжденията на авторката върху възпитанието в културата на междуличностното и професионално общуване чрез словото.

Модулът се гради върху сценарий на авторката, в който френското слово за кулинария и гастрономия е поводът за въвеждане на персонажи, които взаимодействат в поредица от епизоди чрез разкриване на автентични езикови и поведенчески реакции в различни ситуации.

Съдържанието на модула е организирано в две части, всяка от които представя тематични рубрики с отворен характер. Авторката използва темата с проблемния кръг,

който тя предполага, за да насочи студентите към извършване на различни дейности, свързани с лингвистичните и прагматични аспекти на комуникацията в личен и професионален план. От една страна, модулет предлага на студентите възможности да затвърдят езиковите си познания по общ и специализиран френски език, а от друга страна той ги приобщава към търсене в посока на развиване на усета им към спецификата на дискурсивните практики и поведенческите модели в родна и другокултурна среда. В този смисъл модулет е подходящ за използване и в обучението по межкултурна комуникация, което авторката осигурява в различни магистърски програми на Факултета по класически и нови филологии.